

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VII.

CELOVEC, SREDA, 6. AVGUSTA 1952

ŠTEV. 54 (514)

Jutri se začne

I. koroški velesejem

v Celovcu

Tudi Anglija že potrdila nemško generalno pogodbo

Spodnji dom britanskega parlamenta je v petek popoldne ratificiral generalno pogodbo z Nemčijo, medtem ko jo je ameriški senat potrdil že začetkom julija t. l. Za ratifikacijo je glasovalo 293 poslancev, proti ratifikaciji pa 253 poslancev. Vsi konservativni poslanci, razen enega, ter štirje liberalni poslanci so glasovali za ratifikacijo, medtem ko je proti ratifikaciji glasovala večina laburističnih poslancev.

Laburisti so, še preden je začelo glasovanje o ratifikaciji, stavili predlog, naj bi Spodnji dom odgodil proučevanje ratifikacije na jesen. Ta predlog so zavrnili z večino 34 glasov. „Prepričan sem“, je dejal britanski zunanji minister Eden, „da bomo z ratifikacijo te pogodbe povečali in ne zmanjšali možnost za doseg sporazuma s Sovjetsko zvezo.“

Laburistični govorniki so med nadaljnjo razpravo poudarjali nevarnost, ki grozi sosedom oborožene Nemčije. Konservativni govorniki so izrazili mnenje, da je ratifikacija potrebna tudi zavoljo tega, ker „Rusi spoštujejo edino le silo.“

Nekdanji finančni minister v laburistični vladi in strokovnjak za nemško vprašanje Hugh Dalton pa je na koncu razprave dejal v imenu opozicije, da je nemška vojska nevarnost za mir in opozoril na možnost, da bi se ponovil sporazum kova Ribentrop-Molotov. Končni izid glasovanja ni nikogar presenetil, saj so pričakovali, da bo vlada dobila večino.

Trumanov podpis

Kakor poročajo iz Washingtona, je prezident Truman v soboto podpisal ratifikacijsko listino nemške generalne pogodbe, ki jo je ameriški senat potrdil že začetkom julija. S Trumanovim podpisom je ratifikacija nemške generalne pogodbe s strani ZDA postala šele veljavna.

Slaba komorna muzika

Lahko si predstavljamo, kako tesno je inoralo biti pri srcu najvišjim gospodom v „Poljedelski komori“, ko je ostal njihov samovoljni in zahrbtni poziv na slovenske kmete v „Kärntner Bauer“ vseh teh 14 dni glas vpiljočega in puščavi. Hudo jim je bilo, ko so morali „upoznati“, da naši kmetje njihovega jezika ne razumejo. Razočarani so se vsedli za okroglo „komorno“ mizo in sklenili, da bodo spregovorili bolj po domače. In res. V zadnji „izdaji“ „komornega lista“ so „izdali“ „oklic“, sicer ne iz priznice kakor bi se za „oklice“ spodobilo, in tudi ne v slovenskem jeziku, vendar pa le v jeziku, ki je vsaj nekoliko podoben enemu izmed onih devetih, ki so jih našli pri lanskem ljudskem štetju. To pa je že velik predek pri „komornih“ gospodih, ki so sicer čisto gluhi ob znani zahtevi, da bi Kmetijska zbornica priznala enakopravnost vsaj dvema jezika, ki sta na Koroškem v rabi že dobrih tisoč let. Tudi njihova filozofija o „svoboščinah in svobodi“ je kaj podučna in zanimiva, saj pravijo, da se v „naši državi vsakdo lahko izjavi za poljubno narodnost“, n. pr. za japonsko, laško ali špansko in gotovo tudi za nemško rajnega firerja Adolfa vo tisočletnega, „ne da bi se dotični državljani moral bati katerih koli zlih posledic“. Naj živi tako širokogrudna svoboda v naši državi in njena zaščitnica „Poljedelska komora“!

Nekaj resničnih tonov pa vseeno slišimo iz te vaše „komorne“ muzike. Namreč priznajo, da mnogi kmetje jezikovno mešanega ozemlja — v „komornem oklicu“ mu pravijo tudi „dotično ozemlje“ — ne obvladajo slovenskega pismenega jezika. Imate pa res slab spomin, spoštovani komorni gospodje, da po-

Zavezniška vojaška uprava v Trstu daje potuho italijanskim iredentistom

V raznih tržaških javnih uradih so pričeli v zadnjem času izdajati uradna potrdila na listih, ki imajo v gornjem levem kotu italijanski grb in napis „Repubblica Italiana“. Takega papirja pa se poslužujejo predvsem na predsedstvu cone, kjer so poleg grba in omenjenega napisa natisnili še napis „Il prefetto della provincia di Trieste“ (Prefekt tržaškega okrožja). Potrdila z glavo italijanske republike izdajajo tudi na visokem komisariatu za higieno in zdravstvo, ki spada pod pristojnost italijanske vlade. Ta urad bi pravno v Trstu sploh ne smel obstojati, temveč bi moral njegovo delo opravljati direktoriat za civilne zadeve pri zavezniški upravi.

Angloameriške vojaške oblasti so leta 1947 izdale posebno uredbo, v kateri je bilo jasno rečeno, da je treba na vseh obrazcih, uradnih listinah in dopisnem papirju spremeniti napis „Italija“ in „italijanska vlada“ in ga nadomestiti z napisi „Britansko-ameriška cona - Svoobodno tržaško ozemlje“, odnosno „Zavezniška vojaška uprava, Britansko-ameriška cona, Svoobodno tržaško ozemlje“. Kljub tej jasni ured-

bi pa anglo-ameriške vojaške oblasti sedaj dopuščajo, da njim podrejeni uradi uporabljajo obrazce in dopisni papir z grbom in napisom italijanske republike.

Tudi to je ena od posledic izvajanja sklepov londonske konference, ki daje potuho italijanskim iredentistom ter jim omogoča dejansko vključevanje angloameriške cone Tržaškega ozemlja v Italijo.

Tudi z ozirom na italijanske uradnike v tržaški civilni upravi Rim ne kaže mnogo razumevanja za posebne zahteve tržaške iredente, temveč gleda na lastne koristi. Štiri iredentistične stranke v Trstu so predlagale rimski vladi nad 200 kandidatov za položaje v reorganizirani vojaški upravi, do sedaj pa nobeden izmed njih ni bil imenovan. Treba je še izpopolniti 17 manj važnih mest. Vendar je značilno, da tržaški voditelji italijanskih strank še do danes ne vedo, če bo kak „njihov“ dobil toliko zaželjen položaj v zavezniški vojaški upravi. Prav tako kot med fašizmom bo torej uradništvo iz Italije preplavilo Trst skupno z novo imenovanimi italijanskimi funkcionarji.

Združevanje Evrope na polževi poti

Pariško konferenco šestih držav Schummevega plana je nedavno raznesla posarska bomba in so odgodili vsa nadaljnja zasedanja do 15. septembra. Britanski premier Churchill pa je začel v angleškem parlamentu izpovedovati nauke o zmanjšanju oborožitvenega programa, nauke torej, ki so jih dotlej tako konzervativci kot laburisti sami vedno prezirali kot demagoške ideje laburističnega levičarja Bevana. Te očitne znake krize v zapadni Evropi

lahko tolmačimo kot neke vrste predstraže pričakovane splošne ameriške ofenzive glede na zadnje priprave za uresničenje tistega načrta o združitvi Zpadne Evrope, ki je Amerikancem tako pri srcu, kateremu pa, kot znano, nekatere države nasprotujejo z vsemi sredstvi.

Predvsem Angleži z velikim nezaupanjem opazujejo ameriške načrte in akcije za združevanje Evrope, kateremu se s pomočjo skandinavskih držav in Holandske zaenkrat še zilavo upirajo. Obratno pa tudi v Ameriki niso bili prav nič veseli nedavnih Churchillovih napovedi o zmanjšanju oboroževanja ter prvenstvu izvoza pred oborožitvijo. Ta slabi zglede bi namreč lahko kvarno vplival na druge evropske države. Res je sicer, da je govoril Churchill pri teh napovedih še zelo nedoločeno, kar mogoče pomeni, da bi bil pripravljen te namere tudi opustiti, če bi dobil od Amerike večjo gospodarsko pomoč. Le-ta pa kljub vsem njejm „pomočem“ le gleda tudi na konkurenco.

Do zedinjene Evrope je torej vkljub ameriškemu priganjaju ali morda celo prav zaradi njega še vedno strm in nevaran klanec, po katerem lezejo danes le še s polževo brzino navzgor. V današnjem mednarodnem položaju in spričo težkih notranjih razmer posameznih evropskih držav si jo je pravzaprav še sploh težko zamisliti. Preveč je v Zapadni Evropi težav, zlasti pa medsebojnega nezaupanja, pa čeprav žene mednarodni položaj sam k zbližanju in združevanju evropskih držav. To celo dobesedno zahteva osnovni instinkt samoodrambe. Saj te države zalezujeta SZ iz vzhoda kot Amerika iz zapada. Toda v tej „mali Evropi“, ki jo danes združujejo, bo vendarle težko odkriti kaj drugega, kot golo združevanje posameznih slabosti.

1953 prve volitve v Indoneziji

New Delhi. — Prve parlamentarne volitve v Indoneziji bodo prihodnje leto. Indonezijska vlada je dostavila sedanjemu parlamentu zakonski osnutek o volilnih seznamih, medtem ko zaključuje posebna skupina strokovnjakov, ki so med volitvami obiskali Indijo, redakcijo prvega indonezijskega volilnega zakona. Iz Djakarte poročajo, da bodo imeli volilno pravico vsi moški in ženske stari nad 20 let.

Ob otvoritvi nove palače

Svečano otvoritev nove palače Zbornice obrtnega gospodarstva Koroške smatram za povod, da v kratkih stavkih omenim današnjo vlogo in poslanstvo te ustanove.

Stoletnica samoupravnih zbornic obrtnikov in trgovcev na Koroškem je pomembna proslava sprostivne gospodarske podjetnosti in ustvarjalnosti malega človeka po meščanskih revolucijah prejšnjega stoletja. Ta osvoboditev izpod nekdanje fevdalne in državne vsemogočnosti je omogočila izreden razmah obrtne in trgovske dejavnosti. Veljavnost v vsem družbenem življenju naših razmer pa je žal kmalu zavedla v cehovske oblike, ki v zadnji dobi resno ogrožajo nadaljnji obstoj in razvoj malega obrtnika.

Zbornica obrtnikov in trgovcev na Koroškem je v preteklosti žal tudi v svojem odnosu do enakopravnosti koroških Slovencev pogostokrat pozabila na izvor lastne veljave: **Enakosti in enake veljave vseh državljanov!** Ni čudno, če torej mnogi slovenski obrtniki v njej niso gledali svoje ustanove in zagovornice svojih osnovnih pravic. Še mnogo več pa jih je med našim ljudstvom, ki vsled tega zapostavljanja nikdar niso uspeli doseči gospodarske samostojnosti.

Pričakujemo, da se bo v prostrane pisarne in sejne dvorane nove zbornične palače končno vselil tudi nov duh splošne enakopravnosti in zastopanja interesov vseh — brez razlike narodne pripadnosti. Ob izrednem pomenu gospodarske izmenjave med državami pa po Zbornici obrtnega gospodarstva Koroške še posebno poklicana posredovati med narodi sosedji ter ji želimo koroški Slovenci na tej novi poti bogate sadove!

Dr. Mirt Zwitter,
zbornični svetnik

Nemški socialisti se pripravljajo na kongres

Predsedstvo nemške socialnodemokratske stranke je objavilo akcijski program stranke, ki ga bo moral potrditi strankin kongres, ki bo od 24. do 28. septembra v Dortmundu.

Program zajema stališče socialnodemokratske stranke do zunanjih, notranjih, gospodarskih in socialnih vprašanj. V programu je poudarjeno, da se je socialnodemokratska stranka že leta 1945 zavzemala za zamisel, da bi ustvarili Nemčijo, ki ne bi več ogrožala svetovnega miru. Zato je treba stremeti po sodelovanju z drugimi demokratičnimi činitelji v svetu, nikakor pa se ne sme dovoliti, da bi Nemci postali podrejeni. Socialnodemokratska stranka Zpadne Nemčije je izjavila že leta 1945, da ne priznava meje na Odri in Nisi, pa tudi ne ureditve v sovjetski zasedbeni coni, in sodi, da morajo odnosi med državami sloneti na enakopravnosti.

Socialnodemokratska stranka prav tako odklanja Adenauerjevo koncepcijo o nacionalni samoodpovedi. Poglavitna koncepcija socialnodemokratske stranke je ta, da je prihodnost nemškega naroda odvisna od njegove delovne sposobnosti. „Nemški delavec“, je rečeno v programu, „je moral dvakrat v enem pokolenju odstranjevati gore razvalin, ki jih je pustila nebrzdana politika moči. Delavec, tehnik in znanstvenik so morali z nenehnim vztrajnim delom vnovič pridobiti ugled nemškemu narodu, ki ga je zapravila nacionalistična pohlepnost.“

Tokio. — Komisija, ki ugotavlja posledice atomskih bomb, vrženih v zadnji vojni na Japonskem, je objavila dokument, iz katerega je razvidno, da je atomska eksplozija v Hirošimi 6. avgusta 1945 povzročila smrt 282.000 oseb. Večina teh ljudi je bila pobita takoj, ostali pa so pomrli v naslednjih petih letih.

Med koroškimi otroci v Opatiji

Letos je spet obiskalo Jugoslavijo okrog 180 otrok iz Koroške. Blizu osemdeset jih gostuje v enem najlepših mest ob Jadranu, v Opatiji. Prišli so sem sredi julija in gostitelji so jim odkazali lepo urejen pionirski kotiček z morjem in senčnatim parkom, kjer se jim počitniško življenje odvija kakor v pravljici.

Nekam plahi so sedli prvi dan za zeleno prepleškane mize na dvorišču pionirskega doma k prvem obedu. Bili so še pod vtisom morja, v katerem so se bili pravkar prvič okopali, nekoliko pa tudi pod vtisom čisto novega reda, ki ga pač zahteva življenje v tako številni družini. Mi pa smo bili dvakrat veseli, ko smo jih gledali, saj so bili to v glavnem otroci delavcev in kmetov in starši so jih poslali, da bi si tu nabrali več moči in zdravja, kakor pa jim ga je dalo domače okolje. Vabljiva sinjina morja, opatijsko sonce in ljubeznivi obrazi vzgojiteljev — vse to jim je kmalu otajalo srce, da so se kar hitro razživel, postali zgovorni in zaupljivi in še mnogo več kakor besede so jim jele pripovedovati oči.

„Tovarišica, pri vas je tako dobro!“ — tak vzklík in svetel pogled sta pogosto povedala več kakor mnoge besede. Stisnili smo jim roke in se nasmehnili:

„Naši gostje ste, pri nas vam mora biti dobro!“

Otroci so krepko odprli oči in ušesa za vse to novo življenje, ki je tu ob morju in povsod v Jugoslaviji tako drugačno od njihovega. Kakor v veliko uganko se ozirajo v morje, ki se kakor zrcalo razteza daleč tja do obzorja, za-

nima jih drugačno rastlinstvo tukaj na jugu, prav tako pa radovedni prisluhnejo, ko mimogrede slišijo, da pri nas ni več graščakov...

Kako srečni so sedli v parnik, ki jih je ponesel na prvi daljši izlet po morju — na Reko, kjer so si ogledali ladjedelnico s tolikimi nerazumljivimi napravami, žerjavi in mrzlimi halami, kupi železa in ogromnih ladij in ljudmi v zamaščenih oblekah... Povabili so jih na prekooceanski parnik „Zadar“, da so si ga lahko prav od blizu ogledali. Ta izlet je bil za nas vse toliko pomembnejši, ker nam ga je omogočila opatijska Narodna fronta in Mestni komitet, ki sta skupaj s predstavniki ostalih množičnih organizacij storila vse, da bi bilo malim gostom iz Koroške bivanje ob morju

čim bolj udobno, zabavno in koristno.

Pravi praznik je bil za kolonijo, ko nam je spet Mestni komitet omogočil izlet z motornimi čolni na eno najlepših izletniških točk, kjer smo ostali ves dan. S tem pa z izleti in ogledom bližnje in daljnje okolice še nismo končali. Nedaleč se preko tisoč metrov visoko dviga Učka, s katere se bomo skoraj gotovo nekega dne razgledovali po vsem Jadranskem morju in preko njega.

Posebno praznično razpoloženje pa zavladalo med nami takrat, ko nas obiščejo prijatelji koroških otrok, ki jih je toliko v Jugoslaviji. Tako so nas obiskale tovarišice in tovariši iz Ljubljane, od Sveta za prosveto, zastopnice AFŽ in pionirjev. V stalnih stikih pa smo z

našim dobrim prijateljem dr. Franci Zwitterjem, ki se mudi v bližini na letnem dopustu in nas večkrat obišče. Pozdrave in darila so nam prinesli tovariši iz Maribora, od Sklada Prežihovega Vrance, obiskali pa so nas tudi učitelji iz Koroške.

Pestro in zabavno življenje ob morju, nežna skrb gostiteljev, izborna hrana in zdrav morški zrak — vse to je v teh kratkih dneh storilo svoje: otroci so se okrepili, navadili so se skupnega življenja in njihovi ogoreli obrazi so vsak dan bolj okrogli. Ko bo vse to lepo že za nami, se bodo gotovo še dolgo spominjali belih spalnic v Opatiji, ki so hkrati tudi bivališča zaključenih grup otrok. Na vratih vsake spalnice je pritrjen listek z nazivom grupe: „Ribica“ in „Galebi“, „Zvezda“ in „Biserica“, fantje pa so „Somi“ in „Gusarji“. Zares, nekoliko pravljichen nadih ima naše življenje tu ob Jadranu! In radi se bomo spominjali teh dni ne le otroci, ampak tudi mi odrasli, ki smo tri tedne bedeli nad njimi in prebili z njimi toliko nepozabnih trenutkov!

Katja Špurova

Smrt je žela med slovenskimi kulturniki

Ivan Zorec

„Domačija ob Temenici“, „Beli menihi“, „Stiški tlačan“, „Stiški svobodnjak“ in „Izgnani menihi“ so povesti izpod peresa slovenskega pisatelja Ivana Zorca, ki so izšle kot zvezki „Slovenskih večernic“ pri Mohorjevi družbi. Prav po teh delih smo plodovitega ustvarjalca zgodovinskih povesti iz XII. do XVIII. stoletja spoznali tudi koroški Slovenci.

Mnogo je imel še zasnovanega dela, ko mu je smrt iztrgala pero iz neutrudljive roke.

Kakor je svoje literarno delo začel v mladinskih listih in predvsem v reviji „Vrtec“, tako je tudi zadnja leta v prvi vrsti pisal za mladino: bil je reden sodelavec pri mladinskem mesečniku „Pionir“. Poleg samostojnega pisanja je Zorec tudi mnogo prevajal in je najbolj znan njegov prevod Gagernevega romana „Cesta“.

Zorec je bil s svojimi povestmi posebno priljubljen med preprostimi bralci, saj govori iz njegovih del iz kmečkega življenja duša preprostega slovenskega človeka.

Ivan Zajec

Ob Tromostovju v Ljubljani stoji mogočni Prešernov spomenik — delo znanega slovenskega kiparja Ivana Zajca, ki nam je postavil spominski kip prvaka slovenske poezije. Prav tako pa je Zajec izoblikoval še vrsto drugih del, ki zavzemajo odlično mesto v slovenskem kiparstvu.

Kipar Ivan Zajec je kljub visoki starosti triinosemdesetih let ostal delaven, vedrega duha in poln žive ustvarjalne moči vse do zadnjega časa, zato je še bolj presenetila vest, ki se je v torek zvečer preteklega tedna razširila v Ljubljani: umrl je kipar Ivan Zajec.

Vse življenje in delo kiparja Ivana Zajca pomeni en sam boj za priznanje in upoštevanje, kajti merodajni krogi niso hoteli razumeti

njegovega hotenja in šele nova ureditev socialistične Jugoslavije mu je omogočila, da bi uresničil tisto, za čemer je stremel vse svoje življenje. Sredi tega uresničevanja pa mu je nehalo biti srce.

Vinko Vodopivec

V bolnišnici v Vipavi je umrl v 75. letu starosti župnik iz Kromberga — slovenski skladatelj Vinko Vodopivec. Ne le njegovih faranov in ožjih znancev marveč ves slovenski glasbeni svet je iznenadila vest o njegovi smrti, kajti kdo ne pozna njegovih lepih slovenskih pesmi „Ob večerni uri“, „Kadar zora“ in podobne. Prav tako pa ga poznamo tudi po „Kovačevem študentu“, njegovi ljudski igri s petjem.

Plodovito delo pokojnega skladatelja je dolga vrsta vsestranskih vokalnih skladb, po številu svojih glasbenih del pa je skoraj nedosegljiv, saj jih je zapustil več kot tisoč. Zato pa tudi ni nič čudnega, da so ga imenovali „vipavskega slavčka“ in je pomenil goriškemu ljudstvu v glasbi to, kar mu je bil Gregorčič v pesništvu.

Tudi v novi čas se je pokojnik kljub visoki starosti znal vživeti in z razumevanjem je spremljal narodnoosvobodilno borbo slovenskega naroda, katerega zvesti sin je ostal do zadnjega diha. V težkih časih protifašistične borbe so pogosto prihajali v njegovo gostoljubno hišo partizani, ki jim je s pesmijo daljal poguma in jih v duhu s svojimi koračnicami spremljal na njihovi poti, ko so šli nad sovražnika.

In njegovo ljudstvo se je dostojno poslovilo od svojega skladatelja in prijatelja, o čemer je pričala tudi dolga vrsta vencev, med temi oni od Komunistične partije Slovenije, raznih organizacij in drugih. Po številnih zastopnikih se je slovenski narod poslovil od „vipavskega slavčka“, katerega pesmi bodo vedno spet do nele po slovenskih vaseh in krajih.

Alojz Gradnik:

Naša zemlja

Jaz sem kohorte rimske tu že zrla, od divjih Hunov bila sem teptana, krdela Obrov, Gotov, Markomana in Langobardov so čez mene drla.

Uničevala me je, ni me strla sekira lakomnega Benečana, ne bič, ne meč in križi Habsburžana, vsem, vsem samo grobove sem odprla.

Vsi bili so za mene samo hrana, da sem dojila vas, ki razorana sem pila morje vaših solz in znoja.

Še vam bom dom in še vam bom ognjišče in še naj bodo širna polja moja sovragom vašim vsem pokopališče.

Dne 3. avgusta je obhajal svoj 70. rojstni dan pesnik goriških brd, Alojz Gradnik, ki je s svojo pesmijo sejal v globoke brazde in na njivi svojega pesniškega ustvarjanja žel bogato žetev. Ves slovenski narod se mu je v hvaležnosti poklonil ob njegovem življenjskem jubileju.

Slovenski izseljenci v Franciji

Med dežele, kamor so se Slovenci po prvi svetovni vojni izseljevali, ker doma niso našli dela in kruha, spada predvsem tudi Francija. Posebno v letih 1923 do 1925 je nastalo v raznih pokrajinah Francije mnogo slovenskih naselbin. Izseljevanje se je ustavilo šele v veliki gospodarski krizi. Po letu 1932 so hodili v Francijo na delo le sezonski delavci, redki pa so bili rudarji in industrijski delavci.

V Francijo niso odhajali samo Slovenci, ki v domovini niso našli zaposlitve, temveč so se tja zatekali tudi politični delavci, ki jih je preganjala jugoslovanska policija zaradi njihove borbe za delavske pravice in sploh za boljšo bodočnost. Med izseljenci v Franciji so živel in delali mnogi vidni ljudje, ki so danes na vodilnih mestih v novi Jugoslaviji. Naj omenimo samo predsednika slovenske vlade Miho Marinka, katerega se izseljenci v Franciji še danes zelo dobro spominjajo in ga imajo v velikih časteh.

Po nepopolnih podatkih je živel pred prvo svetovno vojno v Franciji okoli 34.000 Slovencev. Danes pa računajo, da je v Franciji še okoli 12.000 izseljencev jugoslovanskega porekla, med temi pa manj kot polovica Slovencev. Mnogo se jih je namreč izselilo pred drugo svetovno vojno drugam, ker so izgubili zaposlitev, nekaj jih je odšlo na delo v Nemčijo, odkoder so se vrnili v domovino. Mnogo pa se jih je tudi vrnilo v domovino po drugi svetovni vojni.

Večina slovenskih izseljencev je zaposlenih v francoskih rudnikih, manj jih dela v gozdarstvu in v poljedelstvu in na raznih gradbiščih. Nekaj malega je tudi obrtnikov.

Kot delavci so se po večini vključili in se skupno s francoskimi delavci borili za delavske pravice. Znani so primeri, da so bili zelo aktivni in v prvih vrstah zavežnih delavcev. Zaradi svoje pridnosti, strokovne sposobnosti in sodelovanja v naprednem gibanju so si pridobili med domačini ugled.

Že pred vojno so organizirali napredne sindikate, nadalje razne kulturne, športne in podporne organizacije. Posebej moramo na tem mestu omeniti „Jugoslovansko podporno jednoto“, podporno organizacijo izseljencev iz Jugoslavije v pokrajini Pas de Calais v severni Franciji, ki je bila zgleden primer ustvarjalnosti in organizacijske sposobnosti naših delovnih ljudi v tujini. Iz malega društva se je razvila v gospodarsko močno podporno organizacijo. Izseljenci so izdajali tudi svoj list „Glas izseljencev“, ki ga je nekaj let pred drugo svetovno vojno urejeval Tomo Brejc, ki je sedaj direktor konzorcija in odgovorni urednik „Ljudske pravice“ v Ljubljani. Ko se je začela v Španiji borba proti Francu, so mnogi izseljenci odšli k republikancem in se na njihovi strani borili proti fašizmu. Poleg tega so jim pomagali tudi na druge načine.

Tudi za časa nemške okupacije so izseljen-

ci aktivno sodelovali v francoskem odporiškem gibanju in v partizanskih enotah. Jugoslovan Ljubo Ilič je dobil v vojni čin generala. Mnogo izseljencev je padlo v borbi, mnogo jih je tudi pomrlo v nemških koncentracijskih taboriščih.

Z velikim zanimanjem in ponosom so vsi izseljenci spremljali osvobodilno vojno v Jugoslaviji pod vodstvom maršala Tita. Takrat so bili vsi izseljenci na strani Titovih partizanov.

Četudi so izseljenci v Franciji slabo situirani, so pomagali svoji domovini. V nabiralni akciji so zbrali kot pomoč Jugoslaviji 860.000 frankov za visoko peč in okoli 600.000 frankov za dečji dom v Miločerju. Nadalje so poslali v domovino rudarske maske, razne dragocene aparate za bolnišnice itd. Poleg tega so še posamezniki poslali razna darila domačim občinam in raznim organizacijam.

Resolucija Informbiroja ni imela takega uspeha med izseljenci, kakor so računali francoski informbirojevci. Čim so zvedeli izseljenci, kaj je ozadje te ogabne resolucije, so se ji odrekli in začeli širiti resnico o Jugoslaviji. Informbirojevci so hoteli tudi preprečiti odhod izseljenskim delegacijam na obisk v domovino. Ker njihovo „prepričevanje“ ni zaleglo, so začeli celo groziti. Toda izseljenci se tudi tega niso ustrašili ter so odšli. Kot odgovor na klevete Informbiroja so izseljenci začeli novo nabiralno akcijo za pomoč jugoslovanskim bolnišnicam.

Tudi pobegla belogardistična gospoda, ki se je po vojni natepla v Pariz, od koder skuša rovariti proti novi Jugoslaviji, med izseljenci na Francoskem ne najde odmeva. Tudi tu ji izseljenci ne nasedajo in jo enako mrzijo in odklanjajo, kakor vsi zavedni Slovenci na Holandskem, kjer skuša zloglasni vojni zločinec Nande Babnik z blatenjem in sovražno propagando razrahljati vezi med izseljenci in njihovo domovino in nadaljevati s svojim početjem, zaradi katerega je iz upravičenega strahu pred kaznijo zbežal s pomočjo in pod zaščito poraženih SS-ovskih krvnikov.

Leto za letom odhajajo večje ali manjše skupine izseljencev iz Francije na obisk v domovino. Med lanskoletnimi obiskovalci sta zbrala tovariša Jazbinšek Anton in Abram Franc 12.600 frankov. Za ta denar so potem kupili razna darila za pionirje na Jesenicah.

Letos marca je bila v Merlebach Freyming (Moselle) konferenca predstavnikov vseh večjih kolonij na področju jugoslovanskega konzulata v Metz. Na konferenci je govoril tudi jugoslovanski konzul, ki je poudaril, kako važna je enotnost in prijateljsko sodelovanje vseh izseljencev v obrambi skupnih interesov. Ta pobuda je našla na konferenci veliko razumevanje in predstavniki vseh društev so izrazili pripravljenost za sodelovanje. Na tem zborovanju so se dogovorili tudi za skupen izlet v domovino. Združenje Jugoslovancev v Franciji „Bratstvo in Edinost“ bo organiziralo poseben vlak, ki bo avgusta odpeljal v Jugoslavijo.

KOLENDAR

Sreda, 6. avgust: Gospodovo sprem.
Četrtek, 7. avgust: Kajetan, spoz.
Petek, 8. avgust: Cirijak, muč.

SPOMINSKI DNEVI

6. 8. 1871 — Umrli pesnik Miroslav Vilhar — 1905 Umrli slikar Anton Azbe — 1945 Ameriško letalo je vrglo na japonsko mesto Hirošimo atomsko bombo.
7. 8. 1921 — Umrli ruski književnik A. Blok — 1943 Začetek množičnih ubijanj in sežiganj Židov v nemškem taborišču Birkenau.
8. 8. 1848 — James Glaisher v Londonu je narisal prvo vremensko karto na podlagi brzojavnih poročil iz 23 vremenskih opazovalnic — 1929 Zeppelin se je podal na prvi polet okrog zemlje — 1945 ZSSR napovedala vojno Japonski — 1946 Bolgarsko ljudstvo se je izreklo za republiko.

Naša naslednja povest

Z današnjo številko smo končali povest Juša Kozaka „Beli mecesen“. Vemo, da je povest bralcem ugajala in jim je nudila lepo razvedrilo za proste ure.

S prihodnjo številko pričnemo z objavljanjem druge povesti in sicer bomo postregli z zgodovinsko povestjo

„KMEČKI PUNT“

od A. Šenoe. Povest nas povede v preteklost kmečkega življenja, ko je slovenski in hrvaški kmet ječal pod graščinskim jarmom in se je končno, ko je bila mera tlačanstva polna, uprl vladajoči gospodi v velikem punktu. Junak povesti, Matija Gubec, kmečki kralj, je žrtvoval za svetle ideale svobode in človečanstva svoje življenje, ko so ga na Markovem trgu v Zagrebu krvavokruto kronali z železno v ognju razbeljeno krono in so mu v roke stisnili prav tako v ognju razbeljen drog kot žezlo.

Slovenski otroci pri naših družinah

K sprejemu otrok iz Slovenije, ki so prišli minuli teden na počitniško letovanje k našim družinam, je prihitela tudi tovarišica Wieser Malka, ki jih je spremlila v Kožen-tavro, v Borovlje in na Ljubelj. Naš neumorni šofer Šorš pa je prepeljal 5 otrok v Sloveniji Plajberk. Trudi tem velja za požrtvovalnost in trud priručna zahvala Zveze slovenskih žena.

Otroci se po naših vaseh, kakor zatrjujejo, počutijo prav dobro, zadovoljni pa so z njimi tudi gostitelji in to je lepo.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Casomergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

JUŠ KOZAK:

Beli mecesen

21

Spotoma se mu je obujal dvom: „Kako, da me za tisto ni vprašal, ker sem ga pred materaljo zatajil. — Milosti prosim. — Takrat nisem mogel drugače. Preveč jih imam rad, moje gamze.“

Glava mu je omahovala na prsi. „Izpovedal sem se. Zdaj vedo. Greh je odvezan v nebesih in na zemlji.“

Večkrat pa je obstal in mislil. „Ni me do-umel. Ne ve, da smo podrli postave. Če bi ga sprijemši se, od spredaj, bi bilo drugače. Za tisto sem šel, da sem ga žegnega. Da sem ga zatajil materi in ljudem. Da sem ga jaz, Bošov Martin! Zato sem ga prosil, da bi opravil med menoj in Njim.“

Prišel je domov in ni bil potolažen. „Martin, kesati se ne moreš.“ Sam sebi je odgovarjal: „Zame ni kesanja. Nekaj drugega mora biti!“

Far noči potem, ko se je Martin izpovedal v Kranju, je prišel pozno domov. Komaj je prestopil prag, se je odmaknil.

Mesečina je lila v izbo skozi malo odprtino. V njej se je bleščala Jakopova glava. Telesa ni videl, a je vedel, da je. Dobro je slišal, kako bi

Svoje čase smo se bolj redno oglašali v našem glasilu, sedaj pa — ali je vzrok preobilno delo ali pa naša malomarnost? — že dolgo ni bilo brati kaj o nas. Res je sicer, da bogve kakih senzacionalnih dogodkov ni bilo, da bi poročali o navadnih, manj pomembnih dogodkih, se nam pa morda ne zdi vredno. Da tudi pri nas ljudje mro in se rodijo novi, mislimo, da je vsakomur jasno. Najrazličnejših parol in obrekovanj, ki jih širijo razne vaške klepetulje — kakršnih verjetno tudi

Sonce, zrak in voda — pravkar so naši otroci v Opatiji po končani uri plavalnega kurza stopili na suho, sveži, zdravi, razigrani... Bila so doživljaja, o katerih bodo mamicam in svojim tovarišem doma pripovedovali.

drugod ne manjka — pa ne smatramo za umestno, da bi jih po našem listu sporočali javnosti. No, nekaj bi pa morda le bilo vredno povedati, namreč to, da je v dveh zaporednih nedeljah poteklo v Dobu dvoje žegnanj, sejmov, brez da bi bilo prišlo do kakršnega koli pretepanja. To je brez dvoma nekaj izrednega, kajti zadnja leta je bil ob takih prilikah pretep nepogrešljiva točka dnevnega reda in je to postalo že običaj; v nekaterih okoliških vaseh izgleda, je še dandanes.

Morda se bo komu, ki naših razmer ne pozna, zdelo čudno, kako da bi dve nedelje zaporedoma imeli žegnanje. Je pač tako, da se naša vas — čeprav strnjena — deli na tako imenovano Spodnjo ves in Zgornjo ves. Spodnja ves spada pod žvabeško, zgornja pod pliberško župnijo. V Spodnji vesi pri Sv. Luciji — tako se namreč imenuje romarska cerkva — smo imeli žegnanje v nedeljo, dne 20. julija, in je bilo prav prijetno pri p. d. Komarju, ki je postavil na prostem mize in plesišče (le žal, da je bila godba bolj šibka). Gostilničar se je pohvalil, da že leta ni sto-

se oni rad obrnil, da bi mu pogledal v obličje.

„Si spet prišel?“
„Skale molčel!“
„Molče, molčel!“ je ponavljal Martin.
„Zato sem prišel.“
„Kaj bi rad?“

„Da bi povedal kaj sem mislil, ko sem pa-dal.“

„Kaj?“
„Da si morivec od rojstva.“

Martin je sedel na postelji in strmel v liso na tleh.

„Tudi ti?“ je šepetal.

„Tako je, tako je,“ je lezlo iz tal.

„Kesati bi se moral.“

„Kesanja nil!“

„Ni ga, ni ga!“ je Martin zamišljeno govoril v tla.

Zavedel se je, ko se je zdanilo.

„Moj bog, kako je to, da so zločinci, kralji morivci umirali z lahkim srcem — meni ni dano?“

Odločil se je, da pojde v Ljubljano. Tam je, kleče v spovednici, zopet pripovedoval zgodbo svojega življenja.

Duhovni ga je potolažil: „Kesanje si obudil, da še sam ne veš. Pred bogom si se izpovedal, odpuščeno ti je.“

Martin je zmajal: „Kesanja nimam. Prav na-tanko sem se izprašal. Takrat nisem mogel dru-gače. Bog naj sodi med mamó in njim. Naj mu

čil toliko piva na ta dan, kot letos. V ne-deljo navrh pa je bilo žegnanje v Zg. vesi, pri Sv. Boštjanu — Jakobovo žegnanje. Ka-kor pri Sv. Luciji, so seveda tudi tukaj po-kali možnarji itd. Popoldne pa se je razvila vaška veselica pri — nekoč p. d. Libeku — sedaj Tirolerwirtu, ki je tudi na prostem po-stavil plesišče in za to priliko renoviral gostil-niške prostore. Menda je bilo po dolgih letih prvič, da se je tukaj zbrala več ali manj vsa vas in še marsikdo iz Vidre vesi in od drugod.

Morda se je to zgodilo ravno zato, ker so v zadnjem času pri nas narodnostna nasprotstva precej popustila; popustil je nacionalni šovinizem, ki je bil prejšnja leta često vzrok pre-tepa. Saj je prevladovala slovenska beseda in slovenska pesem — v kolikor se gostilniško popevanje more tako imenovati —, čeprav je Tirolerwirt nemška gostilna in je v Dobu pre-cej orožnikov in carinikov s svojimi družina-mi, ne manjka pa tudi narodnih odpadnikov, ki govore najraje nemško, čeprav ne znajo — njih nemščina je taka, da še Slovenca ušesa bole, ko jih poslušajo, kaj šele pravega Nemca.

Ker že ravno pišemo, pa še povejmo, da se je Boharjeva Metka — tako rekoč pet mi-nut pred dvanajsto — odločila stopiti v za-konski stan. Izbrala si je Brdnikovega Lukeja iz Podkrajja — oziroma on si jo je izbral. Pra-vijo, da ljubezen gre skozi želodec in — če izvezamo vse ostale motive, ki so ga pri-vedli do te odločitve, je gotovo Lukeju med drugim ugajalo tudi to, da Metka zna dobro kuhati — saj je bila v Št. Rupertu v gospo-

dá mir in pokoj. Mene pa naj odreši od moje krvi.“ Še enkrat je ponovil: „Od moje krvi.“

Duhovni se je čudil ter mu povedal zgodbo o nevernem Tomažu: „Težka je bila tvoja po-kora. Zaupaj in pojdi domov!“

Martin se je vrnil. Spotoma je srečal brata. Število let se že nista videla. Dal mu je roko: „Kako na Trati, Tone?“

„Težko živiva. Lena je od same zlobe ja-lova.“

„Bolje je, da je jalova,“ je dejal Martin. „To-ne ni vedel, kaj hoče. Sumljivo ga je ogledoval. Ko sta se ločila, je menil: „Meša se mu že.“

Martin pa je ponavljal: „Bolje je biti jalov. Svet se odpočije!“

Toda trpljenje ni minilo. Jakob se ni plazil več po tleh. Kadar je legel Martin, je zahre-pel poleg njega.

„Materi bi rad povedal, da si me ti.“

Martin je poslušal in ječal. Drugo noč je vstal in se odpravil na Lizin grob. „Liza, ti si vedela, da sem ga jaz!“ Zdelo se mu je, da se je oglasilo iz groba: „Vedela!“

V prihodnji noči pa je zopet zaril Rdeči gla-vo v zglavje.

„Martin, ko si vame streljal...“

„Sem se smejal...“ je nadaljeval Martin ter si brisal mrzel pot.

Poklical je Boštjana. Oklenil se ga je in jo-kal: „Pomagaj, Boštjan, bog noče pomagati! Ubil sem ga, tistega Rdečega, ki si ga nosil v žaklju. Zdaj hodi nazaj!“

dinjski šoli in je nato doma gospodinjala; Lu-keju pa je potrebna ravno dobra gospodinja, kar je Metka brez dvoma. Ni pa le dobra go-spodinja, ampak je tudi zavedna Slovenka, saj izhaja iz ene izmed zelo zavednih sloven-skih družin na Koroškem. Isto lahko rečemo o Lukeju, katerega starši in bratje so bili v dobi nacističnega nasilja izseljeni, medtem ko je bil on sam nasilno mobiliziran in na fronti tu-di ranjen — torej bil prisiljen prelivati kri za one, ki so mu vzeli dom in izselili njegove do-mače. Po vrnitvi iz izseljenišтва so našli Brd-nikovi svojo domačijo na pol porušeno in po-polnoma izropano, a so s pridnostjo, ki je last-na našim ljudem, kmalu vse popravili in v le-po obnovljeno domačijo je sedaj Lukej pripe-ljal mlado gospodinjico, ki jo je dobil v naši vasi. Želimo jima mnogo sreče in upamo, da bosta tudi svoj naraščaj vzgajala v slovenskem duhu — v zavedne sinove in hčerke našega naroda.

Pa še nekaj bi mimogrede omenili. Že ne-kaj mesecev sem smo imeli v Dobu tako vo-do, da je po barvi sličila često mlečni kavi ali pa motnemu sadjevcu, po okusu pa gnoj-nici. Pretekli teden pa so se končno odločili tisti, ki so za vodo odgovorni, da so organizi-rali čiščenje vodnega nabiralnika, ki je bil poln smrdljivega blata iz usedlin, ki so se nabirale že čez dve leti. Nekaj tudi govorijo, da bodo vodovod popravljali, toda to se go-vori že leta, a zgodi se ničesar temu podob-nega, čeprav je uprava carinarnice, ki je pred leti napeljala vodovodne stavbe, brez da bi za to kaj prispevala, pripravljena to popravo fi-nancirati. Morda se pa le bo kdaj kaj pozitiv-nega ukrenilo, če prej ne, pa vsaj potem, ko bo vode že čisto zmanjkalo.

BOROVLEJE

Minulo nedeljo je pripeljal Ludovik Bo-rovnik, puškar v Borovljah, svojo nevesto, mlado ženo, na svoj dom. Ludovik Borovnik in Loti Incko, hči mesarja Incka v Podgor-jah, sta si ustanovila lastno ognjišče. Poroka je bila v Celovcu, v cerkvi starega bogoslovja, kjer je poročne obrede opravil č. g. provizor iz Podgorij, Janko Hornböck.

Oba mlada poročenca sta iz zavednih slo-venskih družin. Ludovik je bil za časa na-cizma zaradi svojega prepričanja in pokonč-nega značaja tudi izseljen in je tudi on delil s koroškimi Slovenci grenko usodo pregnan-stva in izseljenišтва. Vendar mu v tujini niso vklonili duha in vrnil se je tak, kakršen je bil, zvest svojemu toliko preizkušenemu ljudstvu.

Iskreno čestitamo Lotiji in Ludoviku k nju-nemu pomembnemu življenjskemu koraku in želimo obilo sreče in zadovoljstva na mnoga leta! Hkrati izražamo tudi prepričanje, da bosta oba ostala tudi v bodoče enako zvesta člana širše slovenske družine in iste ideje pre-nesla tudi na svoj mladi naraščaj.

Boštjan je bil močan in se mu je izvil iz objema.

„I... i... i“ se je smejal.

*

V dolgi, mrzli zimi je Martin čakal, da bi Jakob ostal pod snežno odejo. Zaman. Vso zi-mo sta ležala skupaj. Spomladi se je odločil. Pokazal je Boštjanu, kam je shranil denar, za-klenil je omaro in mu izročil ključ. Nato je šel.

Prišel je pred sodnika. Začuden je ta po-slušal, kar mu je starec razlagal.

„Oče, vam se je zmešalo. Pojdite domov!“ je dejal nejevoljno.

„Ni se mi zmešalo. Natanko sem vam pove-dal, poglejte v papirje in sodite, kakor se sodi morivcem.“

Nejeverno ga je ogledoval sodnik. Martin pa je prosil. Mirno je odhajal v ječo. Tam je sedel med štirimi stenami pri pribiti mizi. Za niko-gar se ni zmenil.

„Sodili bodo. Svet bo zvedel. Do groba bom nosil, kolikor bodo namenili. — Če so postave zaradi vesti, ne pride več nazaj.“

Sodniki so se zbrali in mu razglasili: „Še te-ga ne vemo, ali ga je s kroglo ali drugače.“ Tako so menili ter ga poslali domov.

Martin jih je začuden gledal. Ko je zapu-škal sodnijo, je govoril s seboj: „Ni moja stvar, če nočejo. V napotje bi jim bil. Jaz sem pove-dal.“

Ko je hodil skozi mesto, je gledal otroke, ki

Tihotapstvo z letali

Leta 1949 so prišli na sled veliki mednarodni tihotapski organizaciji, ki je tihotapila kavo, mamila, cigarete, zlato, devize, orožje in drugo blago z letali. Po tej aferi se je tihotapstvo velikega kova z letali nekoliko poleglo — toda samo na videz, kajti prav gotovo je, da skrivna letala prevažajo še vedno s kontinenta na kontinent dragocene tihotapske tovore.

Policijske sile mnogih dežel doslej niso mogle priti na sled tem „zračnim“ tihotapcem, kljub temu da razpolagajo s sodobnimi tehničnimi napravami za odkrivanje letal. Često se dogaja, da policijske postaje po alarmu prihitijo na kraj, kjer naj bi letalo odložilo svoj tihotapski tovor, toda navadno ni niti o letalu niti o ljudeh-posredovalcih več nobene sledi. Zato domnevajo, da večino tihotapskega tovora odvržejo letala s padali na dogovorjenih mestih, kjer že čakajo avtomobili.

Anglija na primer razpolaga z najodobnejšimi radarskimi napravami na letališčih, ki odkrivajo nenajavljeno letalo v krogu 200 kilometrov. Vendar so tihotapci tudi to tehnično novost prekosili, kajti neko poročilo Scotland Yard pravi, da sleherni mesec zapusti britanski otok ali pa na njem pristane kakih petdeset neznanih letal.

Zanimivo je, da doslej tudi niso mogli odkriti, kdo se ukvarja s tihotapljenjem blaga z

letali. Tu in tam ujamejo letalca — veterana iz minule vojne, ki ga je tihotapstvo zmamilo zaradi pustolovščine ali pa lepega in naglega zaslužka. V mrežo policije so že ujeli tudi nekateri diplomati in večji podjetniki — toda „težke ribe“ še niso ujeli. Velik del sledi pelje proti vzhodu. Nekateri pravijo, da je tihotapstvo v zraku edina prometna zveza med zapadom in vzhodom brez potnih listov in vizumov.

Gotovo je, da se dobršen del skrivnih poslov razpleta okrog mednarodnih letalskih potniških in tovornih zvez. Računajo, da pride iz Južne Afrike tri četrte diamantov po tihotapskih poteh v Evropo z letali. Če računamo, da znaša carina za diamante 60 odst. njih vrednosti, vidimo, da je zaslužek tihotapcev naravnost ogromen. Poleg tega je diamante lahko tihotapiti, ker so drobni in jih je lahko kamor koli skriti. Dostikrat jih ne morejo odkriti tudi posebne naprave z izžarevanjem žarkov, kajti tihotapci jih obdajo s posebno snovjo. Pred nedavnim so prišli na sled nekemu potniku, ki je že dolga leta tihotapil diamante v polnilnem svinčniku. Pravijo, da so zračni pirati zaslužili v nekaj letih bajeslovne vsote.

Prebivalstvo FLRJ se bo do leta 1960 pomladilo

Na kateri stopnji razvoja je prebivalstvo v Jugoslaviji? Kakšni so njegovi izgledi v bližnji bodočnosti? To sta zelo važni vprašanji, od katerih je odvisno ali bo v Jugoslaviji mnogo starcev med mladino, ali pa bo mnogo ljudi v polni življenjski in delovni sili. Pri tem je seveda treba pomisliti na vzgojo, zdravstveno službo in na toliko drugih činiteljev. Od starostnega sestava prebivalstva ni odvisen samo bodoči razvoj prebivalstva, temveč tudi gospodarska in obrambna moč države.

Življenje ima svoja pravila. Po velikih vojnah je bilo vedno več porok. Število živorojenih otrok v povojnem razdobju iz leta v leto raste. Prebivalstvo FLRJ bo od sredine leta 1959 do sredine 1960 leta predvidoma naraslo za 1,54 odst., čeprav je porast v istem času v letih 1948-49 znašal samo 0,99 odst. Zaradi drugačnih pogojev v posameznih pokrajinah države bo prebivalstvo različno narasčalo. V Srbiji, Hrvatski in Sloveniji bo število prebivalstva naraslo za nekaj več kot desetino. Prebivalstvo Makedonije in Črne gore se bo povečalo za četrtno, v Bosni in Hercegovini ter na Kosovu in Metohiji pa za tretjino. Do marca 1960 leta se bo prebivalstvo v Jugoslaviji pomnožilo za 2,773.000 ljudi. Tega meseca bo znašalo število državljanov FLRJ predvidoma 18 milijonov 590 tisoč prebivalcev.

V bližnji bodočnosti se bo izpremenil tudi spolni in starostni sestav prebivalstva. V osvo-

Sreda, 6. avgust:

6.10 Za kmetijstvo — 6.20 Jutranja glasba — 7.15 Pestre melodije — 10.30 Mali koncert — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.30 Poročila. Objave. Pomenki z ženo — 16.00 Pevska ura — 17.10 Popoldanski koncert — 17.55 „Potovanje zabava, če...!“ — 18.30 Pestre melodije — 20.15 Sereadni koncert.

Četrtek, 7. avgust:

6.10 Za kmetijstvo — 9.05 Želje poslušalcev — 10.45 Nasvet v življenjskih vprašanjih — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 14.30 Poročila. Objave. Mladina poje mladini — 16.00 Koncertna ura — 17.10 Popoldanski koncert — 18.30 Vesele melodije — 19.15 Plesna glasba — 20.15 Igra godba na pihala — 21.00 „Zakoni se na papirju sklenejo!“, slušna igra.

Petek, 8. avgust:

6.10 Za kmetijstvo — 6.20 Jutranja glasba — 7.15 Pestre melodije — 9.05 Želje poslušalcev — 10.30 Mali koncert — 10.45 Za podeželsko ženo — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.30 Poročila. Objave. Komentarji — 14.45 Sodobna vprašanja — 16.30 Gore in mi — 17.10 Popoldanski koncert — 18.40 Sportna poročila — 18.45 Kmečka oddaja — 19.15 „Dobri znanici!“ — 20.15 Revija šlagerjev — 21.00 Mali radijski oder: „...viselo je na nitki!“

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

RADIO LJUBLJANA

Sreda, 6. avgust:

5.00 Pester glasbeni spored — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Po različnih plateh o raznih stvarih — 13.15 Iz dežele v deželo — 14.00 Orkestralna in solistična glasba — 15.10 Zabavna glasba — 18.30 Slovenska lahka orkestralna glasba — 19.10 Partizanske pesmi in koračnice — 19.40 Zabavna glasba — 20.30 Ivan Cankar: Simen Sirotnik, radijska igra — 21.30 Fantazije iz oper.

Četrtek, 7. avgust:

5.00 Pester glasbeni spored — 12.00 Poslušajte znane melodije — 13.15 Popularen solistični koncert — 14.40 Poje ženski zbor bombazne tkalnice Vižmarje pod vodstvom Maksa Jovana — 15.10 Zabavna glasba — 18.30 Melodije Johanna Straussa — 19.00 Oddaja za žene — 20.00 Domače aktualnosti — 20.15 Slovenske narodne v priredbi Matije Tomca.

Petek, 8. avgust:

5.00 Pester glasbeni spored — 6.10 Gospodinski nasveti — 12.00 Slovenski zbori in samospavi — 13.00 Za pionirje — 14.00 Kulturni pregled — 14.40 Na harmoniko igra Rudolf Piliš — 15.10 Zabavna glasba — 18.30 Filmske melodije — 19.00 Radijska univerza — 19.15 Narodne pesmi pojeta v duetu Dana Filipič in Franc Koren, s harmoniko spremlja Avgust Stanko — 20.00 Egon Tomc: Tedenski zunanje-politični pregled — 21.00 „Svet v satiri in humorju“.

KINO-PREDSTAVE

VELIKOVEC

6. in 7. avgusta:

Goldener Käfig

Od 8. do 10. avgusta:

Die 4 im Jeep

Morda še ne veste...

Znani nemški general Paulus, ki je podpisal kapitulacijo obkoljenih nemških čet pri Stalingradu, je baje v ruski uniformi. To pravijo nekateri odpuščeni avstrijski vojni ujetniki, ki so generala videli leta 1950 v ruski uniformi v nekem taborišču blizu Moskve. Vinzenz Kraupe je celo povedal, da so jim pravili v Sovjetski zvezi, da Paulus predava na moskovski vojni akademiji taktiko.

Razne zanimivosti v svetu

V nekem kraju bavarske pokrajine Kronach so prvič v življenju peljali v kino nekega 80-letnega starčka. Po predstavi ni mogel prebrati tapetiranega sedeža. O filmu pa je menil: „Človeku se sprva zdi, da vsi zares stoje za belim platnom, in pri tem je vse skupaj prevaral!“

Na Madžarskem kupci lahko dobe spalna oblačila samo tedaj, če istočasno kupijo tudi zvezek Stalinovih zbranih del. Morda menijo na Madžarskem, da Stalinova dela uspevalno delujejo na bralce...?!

Na svetu obstajajo v nekaterih krajih kaj čudne odredbe in zakoni. Tako obstaja v Barre-Vermontu predpis, po katerem se mora sleherni meščan enkrat tedensko skopati, sicer ga vtaknejo v zapor. V Bostonu nek zakon prepoveduje meščanom vzdrževanje psov, ki so višji od 25 cm, v Chicagu pa velja za kriminalno dejanje, če lastnik da svojemu psu whiskey.

V Čilu pri otrocih ne more priti do prepovedi niti do goljufij, kadar gre za železniško vozovnico. Po določilih vozovnic za otroke ne plačujejo po starosti ampak po velikosti otroka. Poleg železniških blagajn je prostor, kjer blagajniki preveri višino malega potnika. V Kaliforniji je streljanje na divjačino iz drvečega avtomobila ali letala strogo kaznivo, izjema so kiti. V Louisvillu v državi Kentucky je prepovedano jemati s seboj na sprehod mačke brez povodca.

V državi Maine zakon prepoveduje brisanje nosu na javnih mestih. V Mineapolisu se ne sme nihče voziti v rdečem avtomobilu. V Minnesoti, v državi Illinois, lahko sleherni častnik kina postavi na ulico vsakega obiskovalca, ki je pozabil menjati nogavice in nadleguje svojega soseda z neprijetnimi dišavami. V severni Dakoti je prepovedano leči v posteljo s čevlji, v državi Nebraska pa še danes velja predpis, ki prepoveduje brivcem in frizerjem uživati čebulo med delom.

Nekoliko nenavadno idejo je imel 17-letni Škot Clife Vale. Napisal je namreč prošnjo

so se igrali pred hišami. Žalostno je postal pred njimi.

„Čudno, koliko jih je! Jaz pa nimam nikogar. Samo oni hodi. Tista senca za mecesnom.“

*

Zemlja je brstela. Martinu je zastajala sapa. Prsa so se mu napihovale, lica je temno podplulo.

„Zadušilo me bo.“ je premišljeval v nočeh brez sna.

Nekega dne je pozval Boštjana: „Jaz moram gori. Smrt se približuje. Tukaj še izdihniti ne bom mogel. Kadar boš lačen, pojdi k pastirjem. Pomagaš jim, dali ti bodo jesti. Dobri ljudje so. Jutri pojdeš za mano!“

Drugo jutro ga je Boštjan spremljal. Pri vsakem koraku je Martin postal. Hlastno je zajemal sveži zrak.

„Koliko laže diham.“ je ponavljal. Toda v Kalce ni mogel. Ostal je nižje pri pastirjih.

Poslednjič se je zasmel. „Umret sem prišel. — Za tegale skrbite. Tista koča pod Mokricjo je njegova.“

Boštjana so polile solze, slutil je nekaj. Na lico je držal drhtečo Martinovo roko.

„Le pojdi! Rad bi umrl sam!“ Bebec se je skrtil za skalo in se še dolgo oziral nazaj proti koči.

Vsak dan je Martin posedal na soncu in veter se je igral z belo brado. Skozi mreno je gledal blesteče vrhove, katerim se ni postaralo obliče.

Tiho je mislil: „Še se pasejo. Pod Konjem pod Skuto, oh, da bi mogel vsaj enega videti.“

Pred njim, med skalami je ležal Rdeči. Starrec ni več trpel. Mirno je upiral vanj pogled. „Le potrpi, kmalu umrem, takrat boš odrešen tudi ti.“ Oči so plavale nad dolino. „Midva sva se pomenila.“

Jasnega dne, ko so bile gore in nebo polne luči, se mu je zdelo, da mu je padla mrena z oči.

Tam spodaj je žarelo žito, med travniki črne njive. Pod gozdovi bele vasi. Sredi skalnate planote je stal mecesnov štor brez sence.

Grintovec ga je gledal. Hčere so bile odete v bele plašče. Griva na Konju je lesketala v soncu.

Proti njemu se je med skalami pomikala procesija. Katarina je podpirala Lizo, mati je bila z očetom, zadaj so hodili možje in fantje z mecesnovimi vejicami v rokah. Potem so se uvrščali gamzi. Samci, matere z mladiči, ob strani gošarji.

Jakob je sedaj dvignil glavo ter se ozrl vanj s pegastim obrazom.

Sonce je obviselo na mestu, veter je utihnil, zemlja je obstala.

Dih, ki je v smrti in v rojstvu, vse in povsod, je združil Martina z živimi in umrlimi.

Razodelo se mu je življenje od vekomaj do vekomaj.

KONEC

Razvoj razstavnega gibanja na Koroškem

Kakor se v življenju vse najprej organsko razvija in stremi po izpolnitvi, ima tudi dvigajoča se obrt, trgovina in kmetijstvo potrebo, da svoje izdelke kupcu približa in je bilo treba v tem prizadevanju prehoditi različne razvojne faze. Če se ozremo v preteklost, je bilo na Koroškem obsežno sejmsko udejstvovanje, ki je nudilo proizvajalcem in trgovcem priložnost svoje blago prikazati in ponuditi. Vsak tak sejem v kakšnem večjem kraju je bila majhna razstava v današnjem smislu. Že takrat niso igrale trenutne kupčije glavne vloge, temveč sklepali so poslovne in dobavne pogodbe za krajšo ali daljšo dobo. Ti periodični letni sejmi so predhodniki današnjih razstav.

Vedno večji obseg obrtne in industrijske produkcije ter kmetijsko zadružništvo je zahtevalo boljše in osredotočene oblike blagovne ponudbe in je vodilo k velikim vzorčnim velesejemom. Dočim so bile prvotne osrednje vzorčne razstave v mednarodnem merilu, je sledil potem kmalu prehod k nacionalnim, v Avstriji pa k deželnim razstavam. Koroško obrtništvo je bilo na primer s pomembnim uspehom udeleženo na svetovni razstavi v Londonu leta 1851 in na industrijski razstavi v Münchenu leta 1854, dalje na pariški svetovni razstavi leta 1855. Od vseh razstav so koroški razstavljalci prinesli častne nagrade in odlikovanja. O svetovni razstavi, ki je bila leta 1873 na Dunaju ni sicer podatkov, če je bilo koroško gospodarstvo zastopano, pač pa ni dvoma, da je bila Koroška ravno na Dunaju močno udeležena.

Z ustanovitvijo koroške deželne poslovalnice Avstrijskega obrtniškega društva je tudi na Koroškem začela ideja za organiziranje razstav. V jeseni leta 1838 je bila v Celovcu prva razstava, kjer je bila udeležena tudi Stajerska in takratna Kranjska. 322 tvrdk obrti, trgovine in industrije je razstavilo svoje izdelke. Cesar Ferdinand I. je razstavo otvoril.

Po daljšem presledku je bila potem leta 1885 prva velika koroška deželna razstava, ki je morala biti zelo obsežna, kjer navajajo nad 100.000 obiskovalcev. Prireditelja sta bila Koroško industrijsko in obrtno društvo ter Kmetijska družba. Vedno pa so še manjkali gospodarski in psihološki pogoji za stalne razstave, ker šele 26 let pozneje so priredili v Celovcu veliko razstavo koroških obrtnikov, ki je bila na prostoru, kjer stoji danes Westschule. Razstava je trajala 6 tednov, ki jo je otvoril poznejši cesar, nadvojvoda Karl.

Tudi po tej začetni veliki vzorčni razstavi je spet nastopil dolg presledek. Šele leta 1931 je znova začela misel o prireditvi razstave, in sicer naj bi postala razstava vsakoletna ustanova. Na neki od celovškega Olepševal-

nega društva prireditvi jesenski prireditvi, so na željo domačih gospodarskih krogov vključili blagovno vzorčno razstavo, na kateri je bilo 50 celovških trgovcev in obrtnikov zastopanih.

Ta skoraj nepomembna blagovna vzorčna razstava je tvorila temelj za vsakoletno celovško „obratno razstavo in jesensko prireditev“,

V naslednjih letih 1947 — 1950 se je obseg razstave tako razširil, da so jo leta 1951 zaradi doseženega velikega pomena dvignili na višjo raven in jo priredili kot koroško deželno razstavo. Zaradi velikega uspeha, ki ga je dosegla ta razstava, je pri odgovornih krogih zorela odločitev, da bi tradicionalni razstavi, ki se je dvajset let uveljavljala kot prikazno

PRIPOMBE H KOROŠKEMU VELESEJMU

Za iznajdbe, vzorce in modele, ki bodo prikazani na koroškem velesejmu in za znamke, ki bodo za razstavljene predmete potrebne, bodo priznane ugodnosti zakona o patentih in zveznega zakona od 27. januarja 1925 (zaščita prioritete).

Avstrijska zveza imetnikov patentov in iznajditeljev je na koroškem velesejmu zastopana in bo razstavila številne zanimive iznajdbe in novosti.

POSEBNE RAZSTAVE

Deželna zveza poklicnih vrtnarjev priredi v okviru koroškega velesejma razstavo, kjer bodo pokazali vse pridelke vrtnarske proizvodnje, predvsem pa cvetlice in okrasno grmičevje.

Kakor preteklo leto, bo spet domača modna razstava, ki bo vzbujala zanimanje prebivalstva.

Ravno tako bo tudi letos razstavna tombola s svojimi dragocenimi dobitki.

LES — POSEBNA RAZSTAVA

Letos prvič prirejena posebna lesna razstava, ki naj tvori temelj za stalne avstrijske lesne velesejme, bo med drugim kolektivna razstava združenja lesno predelovalne obrti. V okviru te kolektivne razstave bo razstavljeno več lesnih konstrukcij. Udeležba ostalih lesno predelovalnih obratov (žage, lesna in papirna industrija), kakor tudi razstava številnih lesno predelovalnih strojev iz tu- in inozemstva jamči za popolni uspeh posebne lesne razstave.

Zavod za pospeševanje gospodarstva trgovske zbornice bo v okviru svoje letne razstave priredila posebno razstavo „od debela do končnega izdelka“. Resnični naravni gozd, bo tvoril izhodišče za to razstavo.

Zavod za pospeševanje gospodarstva trgovske zbornice bo med velesejemom priredil lesno gospodarski teden s predavanji uglednih strokovnjakov.

Avstrijski AERO-klub bo razstavil najnovejše modele jadralnega letalstva.

Zunanji obiskovalci koroškega velesejma so deležni 25% popusta vozniš cen na zveznih železnicah in avtobusih v Jugoslaviji pa 50%. Velesejske izkaznice se dobijo pri vseh avstrijskih potovalnih uradih, pri vseh trgovskih zbornicah za ceno 20 šilingov in veljajo za stalen obisk velesejskih prostorov.

ki jo je od pričetka organiziralo celovško Olepševalno društvo. Razstava je dobivala od leta do leta vedno večji in impozantnejši okvir in vedno močnejši gospodarski pomen. Kljub prekinitvi za časa druge svetovne vojne je bila razstavna misel v vseh pristojnih krogih tako ukoreninjena, da so že leta 1946, ko je gospodarstvo koroške dežele še trpelo na posledicah vojne in povojne dobe, priklicali celovško razstavo spet v življenje, ki je potekla z najboljšim uspehom.

okno domačega gospodarstva, dali značaj velesejma.

Letos bo torej prvi koroški velesejem. Dolga je bila pot od sejma do prve razstave leta 1938, preko stalnih celovških obrtnih razstav do današnjega velesejma. Navedena pot obenem označuje razvoj trgovine, obrti in industrije od prvih začetkov k današnji tehnični in komercialni višini, za kar so vsakoletne razstave in velesejmi postali neobhodno potrebna ustanova.

Hermann Pinter

uvoz-veletrgovina

sadje, zelenjava, južno sadje, živila, konzerve

Celovec

Rennplatz 4, telefon 13-84

Kärntner
Autozentrale
M. J. Polutnik

Celovec, St. Ruprechter Straße 4
telefon 35-23

Obiščite naš

velesejski prostor

nasproti Handelsakademie Kumpfgasse

Relge

Električne ograje za
pašnike in zaščito
pred divjačino.

Relge

G. m. b. H. Dunaj IV,
Argentinierstrasse 20

Radio Schmidt

„hiša malega človeka“

CELOVEC, BAHNHOFSTRASSE 22, TELEFON 29-48

„Insecta“ žarnica za zaplinjevanje

Radio-aparati

avto-radio

glasbene plošče

baterije

aparati za naglušne

najmodernejše opremljena delavnica

snemanje na plošče

zvočni avto

ŽARNICE na debelo-na drobno

VELIKA IZLOŽBA OBLEK ZA PRIHODNJO JESENKO SEZONO

„Die Warmuth-Schau“

PRIČNITE SVOJ OGLED SEJMA V HASNERSCHULE I. NADSTROPJE

Privlačna točka koroškega velesejma

Dvorana 22: grosistični oddelek

Dvorana 19: ženska oblačila in stanovanjske potrebščine

Dvorana 21: krznarska izložba

Dvorana 23: moške obleke

Kmetije pozor!

Kmetijske stroje
krmila za pitanje
gnojila za jesensko setev

si nabavite najbolj ugodno pri

**Zvezi
slovenskih zadrug**

V CELOVCU, PAULITSCHGASSE 7, TELEFON 21-29

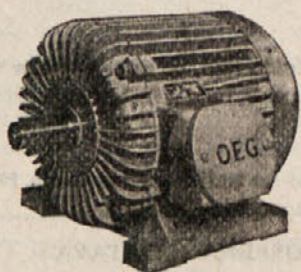
in pri vseh v njo vključenih blagovnih zadrugah

TAGGER & CO.

vodilna tovarna krmil za Štajersko in Koroško dobavlja
že 25 let uradno kontrolirano mešanico krme za vse živali

Na koroškem velesejmu: Handelsakademie I. nadstropje

Siemensmotoren • Alpenmotoren

v odprti in zaprti izpeljavi za
KMETIJSTVO IN OBRT
dobite potom vašega strokovnege trgovca

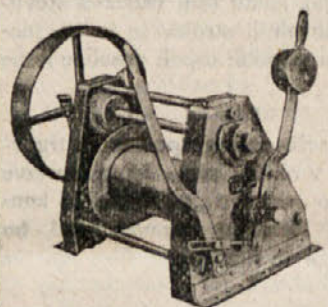
SIEMENS-SCHUCKERTWERKE GES. M. B. H.

TECHN. BÜRO: CELOVEC, BENEDIKTINERPLATZ 9, TELEFON 20-27

Celovec, Bahnhofstrasse 13

ima na zalogi vedno najnovejše modele
čevljev - velika zaloga - vsakršna popravila
v najkrajšem času - ortopedični čevlji
po meri

Ne zamudite
si ob koroškem
velesejmu
ogledati
Krasser
vrvno
vlačilce s
enim in
dvema
bobnoma
Prvič bomo
predvajali naš
patentirani
obračalni
škrpec v
obratu

A. Krasser

gradba strojev

Köflach, Štajersko, telefon 8

ELEKTRO-RADIOHAUS

Wieche

CELOVEC, VILLACHER STRASSE 6

poleg Römerbada

dobavlja poceni:

svetilne naprave vseh vrst,
radio-aparate vodilnih znamk,
instalacijski material.
Med koroškim velesejmom
„velesejski popust“

Centralna kurjava — štedilnike

kakor vložke centralnih kurjav za kurjavo prostorov, ki se
lahko vzdajo v vsako obstoječo peč in 2 etažne šamotne

domače krušne peči

vidite na koroškem velesejmu, Handelsakademie,
soba šte. 9

Sepp Krobath

gradnja peči in štedilnikov

ŠT. VID OB GLINI, TELEFON 250

Obiščite našo vzorčno razstavo: poljedelskih strojev, motorjev, štedilnikov in peči,
oklopnih blagajn in jeklene pisarniške oprave. — Ugoden priložnostni nakup: rezanic,
mlatilnic, traktorjev, motornih kosilnic, kosilnih strojev „Krupp“.
Razstaveni prostor na prostem med gimnazijo in veseličnim parkom.

Trgovina s stroji **Hans Wernig** Celovec, Paulitschgasse 13, telefon 35-02

Harmonike in akordeone
najdete v gimnaziji, II. nad-
stropje, soba 27. Prva koro-
ška izdelovalnica harmonik

R. NOVAK

Celovec, Ebentalerstrasse 7, tel. 24-82

Vsaka nova izdelava, vsa popravila, vsi
nadomestni deli

Razpošiljanje vsespovsod

Zahtevajte brezplačne cenike!

Zlata medalja — državno odlikovanje 1951!

Ne pozabite obiskati za časa razstave

Našo knjigo

v Celovcu, Gasometergasse 10,

katera vam nudi veliko izbiro knjig sloven-
skih kakor tudi tujih avtorjev po najnižjih
cenah.

LUGER

Celovec, Völkermarkter Straße 58, telefon 23-43

Popravila motornih vozil, traktorjev in stabilnih motorjev

STADT-Garage

Benzin B.-B.-mešanica
Diesel

Nočna in nedeljska služba 25 let

LASTNIK FRANC LIEGL

CELOVEC

Völkermarkter Ring 14 / Telefon 11-08

Elektromeister

Ing. Fritz Czernowsky

konc. elektrotehnik, zaprisežen izvedenec
Instalacijsko podjetje, prodaja, skladišče,
delavnice, luč, pogon, radio, strelovski,
telefon, neon-naprave. — Stalna služba
za odpravo motenj. — Velika zaloga
lestenecv

Celovec, Pernhartgasse 8, telefon 29-83

Obiščite

tudi vi za časa razstave največjo in
najbolj znano gostilno Celovca
ki je odprta od 7. do 24. ure
Prvovrstno kosilo in večerja — Zmerne
cene

Volkskeller

BAHNHOFSTRASSE 44

RADIO-ELEKTRO

Hans Kreuz

CELOVEC, KRAMERGASSE 11

ludi na obroke!

Ko pridete v Slovenijo, se v vseh turističnih vprašanjih obrnite na

Putnik - a

POTOVALNI URAD LR SLOVENIJE

Putnik

menja valute, daje brezplačne informacije glede potovanja, prodaja vse vrste vozovnic za železnice, letalske in ladijske proge, prireja izlete z lastnimi avtobusi, ima lastne taxi-avtomobile, izvršuje najraznovrstnejše rezervacije itd.

Direkcija za Slovenijo: Ljubljana, Titova 2, telefon 20-32

Poslovalnice: Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj, Novo mesto, Rogaška Slatina, Jesenice, Postojna, Bled, Sežana, Gorica

CONTINENTAL

Ljubljana, Tomšičeva ulica 7

telegram: Contexport Ljubljana

Obračunska poslovalnica za koroški velesejem

IZVAJA:

Uvozne, izvozne, kompenzacijske, transitne in reeksportne posle

UVAŽA:

Galanterijske predmete, tekstilije, kolonialne proizvode, plastične snovi, umetne smoline, natron-papir, porcelan in steklo, kolesa, računske in pisalne stroje, šivalne in tekstilne stroje, fotografske in kinematografske potrebščine, potrebščine za tiskarstvo, jedilne pribore

IZVAŽA:

Ribje in mesne konzerve, konzervirano sadje in zelenjavo, odpadke roženin, ščetine in govejo dlako, oljne tropine

Slovenija Les

podjetje za izvoz lesa in lesnih izdelkov

Ljubljana, Titova ulica 1

IZVAŽAMO: mehak in trd rezan les, gozdne proizvode in finalne izdelke.
Oglejte si našo razstavo na celovškem velesejmu.

SLOVENIJA-IMPEX

Trgovska agentura za izvoz in uvoz

LJUBLJANA - BEETHOVNOVA 14/L

Telefoni: 59-15 do 59-19

Brzjavi: Slovimpex

IZVOZ:

Kovine, rude, stroji, tehnični material, orodje, kemikalije, premog, gradbeni material, usnje, bombažne tkanine

UVOZ:

Kovine, rude, stroji, električni material, orodje, kemikalije, specialni gradbeni material, kože, strojila, tekstilne preje

Slovenija Sadje

Uvozno-izvozno podjetje.

LJUBLJANA P. O. B. 83, Čopova 50/II, Jugoslavija

Telefon: 53-01, 02, 03.

Telegrafski naslov: SLOVENIJASADJE Ljubljana

Izvoz vseh vrst svežega in suhega sadja ter zelenjave, sadnih sokov, pulp in močnih krmil.

Kooperativa-Slovenija

zadružno podjetje za izvoz in uvoz, Ljubljana, Miklošičeva 6/II

IZVOZ: vseh vrst rezanega in tesanega lesa, drv, bukovega celuloznega lesa in drugih lesnih proizvodov;

kmetijskih pridelkov, krmil, medu, plemenske živine, mleka, mlečnih izdelkov in semen;

UVOZ: plemenske živine in semen.

Agrotehnika

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA 6, JUGOSLAVIJA

Zadružno podjetje za oskrbovanje kmetijstva

uvaž:

poljedelske in specialne vinogradniške traktorje, razne priključke za traktorje, škroplilnice, mlatilnice, prikolice za traktorje, ročne motorne kosilnice, trosilce umetnega in hlevskega gnoja, razno orodje za mehanične delavnice, razno orodje za sadjarstvo in vinogradništvo, namakalne naprave itd.

ŽIVINO-EXPORT

podjetje zadružnega kmetijstva za izvoz živine ter živalskih in mesnih proizvodov, LJUBLJANA

izvaž:

vse vrste živine
goveda za klanje,
delovne konje in
konje za klanje,
mesnate prašiče za klanje,
svinjske polovice

in vse vrste mesnih izdelkov po najugodnejših pogojih.

Obrtniška zbornica LR Slovenije, Ljubljana, Komenskega 12

telegram: obrtexport Ljubljana

biro za izvoz in uvoz pri obrtniški zbornici LRS v Ljubljani. Izvoz obrtniških izdelkov in uvoz surovin in materiala za obrtniško proizvodnjo

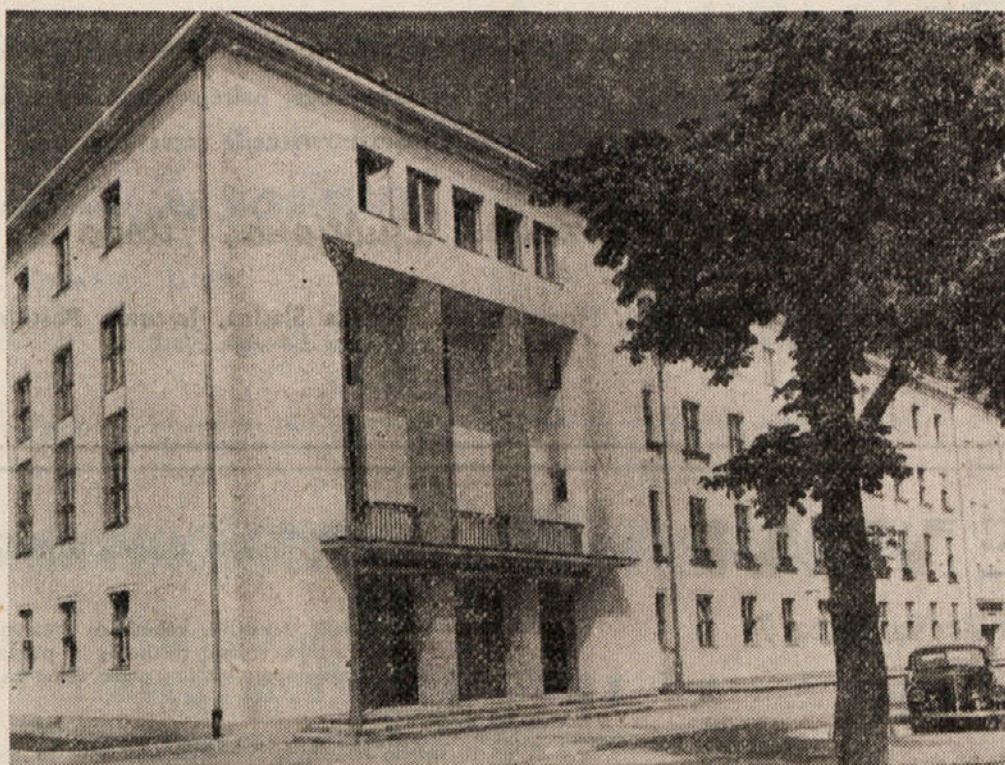
Trgovska zbornica za Koroško - 100 let

Dne 23. aprila 1851 je bila v Celovcu konstituirana prva „Trgovska in obrtna“ zbornica za Koroško. Slavnost stoletnice obstoja imenovane zbornice praznujejo šele letos in sicer v zvezi z otvoritvijo novozgrajenega zborničnega poslopja. Na jubilejni slavnosti se bodo spominjali stoletnice ustanovitve zbornice s pregledom njenega obsežnega dela od ustanovitve do danes.

Poslopje Trgovske zbornice v Celovcu, Bahnhofstrasse 42, je bilo leta 1942 od bomb popolnoma razdejano. Pri ponudbah za gradbeno dela novega zborničnega poslopja so priznali projektu arch. Holeschowsky - Flaschl prvo oceno in so po tem projektu gradnjo tudi izvedli. Nova zgradba tvori s še ostalim poslopjem v Bahnhofstrasse 40 in uradničkim stanovanjskim poslopjem v Gabelsbergstrasse 19 enotno zgradbo in je odpadel vsak formalni slog. Velika slavnostna dvorana v I. nadstropju na Gabelsbergstrasse, ki je zadaj za ložo in jo nosi mešanica stebrov, daje poudarek na zgradbi v Bahnhofstrasse naprej porinjeni ogelni točki. Glavni vhod sestoji iz pokrite, z mešanico obložene predsobe, s prostimi stopnicami. Na to je vključena, s preprostimi sredstvi zgrajena reprezentativna dominantna na Bahnhofstrasse, trakt uradnih prostorov s pritličjem in tremi nadstropji. Preko dveh nadstropij segajoča okna dvoran, kakor skupina oken dvorane za mojstrske izpite, dajejo traktu v Gabelsbergstrasse posebno noto. V novi zgradbi so podoknice okrašene z mešanico. Zgradba, ometana z raskavim monakovskim ometom, vzbuja zmeren, izravnani splošni vtis. Nova zgradba je podaljšek stare stavbe na Bahnhofstrasse. Dvigalo, ki izpopolnjuje stare stopnice, je postavljeno v središče poslopja. Uradna trakta v Bahnhofstrasse in Gabelsbergstrasse se vežeta z vestibulom. Veža je v nasprotju z uradnimi prostori, ki so sicer štedljivo, vendar kvalitetno prvovrstno opremljeni, poudarek nekega dostojanstva in obveznosti zbornice kot reprezentance. Stene so obložene s svetlordečim marmorjem, tla pa sestojijo in temnosivega marmorja.

Slavnostna dvorana, ki obsega prostor za okoli 300 oseb, sega skozi dvoje nadstropij in je do stropa preoblečena z orehovino. Čelno stran dvorane zapira estrada po načinu odra. V središču zadnje stene je zgrajena kabina za filmska predvajanja. Steno na nasprotni strani oken krasijo štiri slike in predstavljata srednji dve obrti in trgovino, ki sta delo profesorja Arnolda Clementschitscha, krajni dve sliki pa predstavljata industrijo in tujski promet od profesorja Antona Mahringerja. Dvorana vsebuje za dopolnilo h kurjavi in prezračanju kli-

matično napravo. Skrbno so se potrudili za zagotovitev neoporečene akustike. Novi trakt na Gabelsbergstrasse je po lastnih stopnicah dosegljiv, ki vodijo v tretje zgornje nadstropje, k internatu nad dvorano. V internatu je

prostor za prenočišča in oskrbo za vajence in mlade mojstre, ki obiskujejo v Celovcu tečaje, ki jih prireja Zavod za pospeševanje gospodarstva.

Pri gradnji nove stavbe Trgovske zbornice so med drugimi sodelovale naslednje tvrdke: stavbno ključavničarstvo Franc Hauser, ključavničarska tvrdka Richard Scherzer, mizarstvo za opravo Siegfried Slama, mizarstvo za gradbo in opravo H. Hattenbergerjeva vdova in krovno podjetje Fr. Fleischmann.

Trgovska zbornica je sedaj nastanjena sledeče: v kleti poleg aparatov za klimatično napravo in kurjavo so delavnice Zavoda za pospeševanje gospodarstva. V pritličju se nahaja sekcija za obrt z vsemi združenji in mesto za mojstrske izpite, sekcija za denar, kredit in zavarovanje, računski oddelek, centralni katalster, mesto za zaščito vzorcev in znamk ter vložišče. V I. nadstropju je prezidij, zbornični urad, prezidialni, pravni, obrtnopolitični in gospodarsko politični oddelek, socialna politika, referat za učence, biblioteka in dvorana za mojstrske izpite. V 2. nadstropju je sekcija za trgovino, promet in tujski promet. V 3.

nadstropju se nahaja trgovinsko politični in zunanje trgovinski oddelek, sekcija za industrijo, 2 učni dvorani in uradni prostori zavoda za pospeševanje gospodarstva in, kakor že omenjeno, internat, ter urad za lesno gospo-

Splošna delavnica je monogostanska uporabna. V tej delavnici morejo čevljarji, krojači, slikarji prav tako izvajati praktične kurze, kakor brivci, tapetniki, sedlarji itd. V prostoru je napeljena topla in mrzla voda, plin in pogonska sila.

Vsi prostori so z neo-lučjo vzorno presvetljeni.

V presodbi delavnice je mogoče prirejati strokovne kurze za slikarsko obrt, prav tako se morejo izpopolniti v praktičnem znanju dekoraterji izložbenih oken, nadalje je mogoče prirejati tečaje za krovec in podobno.

Shramba za obleko, prostor za umivanje in sanitarne naprave izpopolnjujejo trakt delavnic Trgovske zbornice.

V 3. nadstropju zborničnega poslopja so učne dvorane, internat in uradni prostori zavoda. Za prirejanje teoretičnih tečajev, predavanj, filmskih predavanj in strokovnih razstav sta dve vzporedni učni dvorani na razpolago. Smotno urejeni učni prostori nikakor ne vzbujajo vtisa šolskih sob. Tem dvoranam je organsko priključen prostor za razstave. V internatu so prostori za udeležence tečajev.

Prezidenti Trgovske zbornice za Koroško

1851 — 1854	Johann Peter Kretz
1854 — 1870	Franz Edler v. Rosthorn
1870 — 1874	Franz Mayer
1874 — 1902	Karl Hillinger Ritter v Trautwald
1902 — 1904	Ambros Umlauf
1904 — 1921	Max Ritter von Burger
1921 — 1931	trgovski svetnik Ludwig Moschner
1931 — 1935	Otto Umlauf
1935 — 1938	dr. Carl Winkler
1938	trgovski svetnik Max Hofer
1938 — 1942	ing. Alois Winkler
1943 — 1945	dr. Fritz Kern
od VI. 1945	dipl. ing. Robert Rapatz.

Direktorji zborničnega urada	
1851 — 1897	Josef Leodegar Canaval
1897 — 1902	dr. Raimund Plochl
1902 — 1937	dvorni svetnik dr. Philipp Kaiser
1937 — 1942	vladni svetnik dr. Walter Lakomy
1943 — 1945	dr. Friedrich Jaklin
1945 — 1946	dipl. trg. Theodor Kletter
1946 — 1951	dr. Richard Huber
od 1. 3. 1951	dr. Alfred Wakolbinger

darski svet. V vsakem nadstropju se nahaja prostorna soba za seje.

Naprave Zavoda za pospeševanje gospodarstva Trgovske zbornice v novem poslopju

V kletnem prostoru: Električna in avtogenična varilnica, najmodernejše opremljena posreduje vedno več novosti za delovno metodo v tej važni stroki. Postopno učenje omogoča izurjenost do izprašanega varilnega mojstra.

Kovinarska delavnica je vzorno urejena. Delovne mize za 15 delovnih prostorov, stružnice, itd. omogočajo izvedbo vseh kurzov in izpitev kovinarsko predelovanih poklicev.

Pekarna s priključenim laboratorijem bo po svoji opremljenosti predstavljala moderno urejeno pekarno. Nova električna peč omogoča v zvezi z najmodernejšimi pekarniškim stroji pekomo in konditorjem proizvodnjo njihove obrti dvigniti do najvišje zmogljivosti.

Zgrajena od tvrdke:

RICHARD
Scherzer

Ključavničarstvo —
Gradnja pročeljev

CELOVEC
Priesterhausgasse 3

Delavnica za pohištvo **Siegfried Slama**
Celovec, Dr.-Fr.-Palla-Gasse 25
se priporoča za izdelavo
pohištva za stanovanja in trgovine
po želji in lastnem osnutku

Franc Hauser

Stavbeno in
umetno ključavničarstvo
delavnica štedilnikov
izvedba vseh strokovnih
popravil

CELOVEC, ST. VEITER STRASSE 132

Hans Hattenbergerjeva vdova

Hladilniki — hladilne naprave — gradbeno
in pohištveno mizarstvo

Celovec, Ebentalerstrasse 1/3

telefon 32-05

FRANZ FLEISCHMANN

Krovno podjetje, stavbeno kleparstvo, eternit — skril — velike
plošče — valoviti eternit

Celovec, Villacher Ring 5 - na oglu August-Jaksch-Strasse
telefon 23-41